

- **TEMELJNI POJMI**
- NARAVA
- OKOLJE
- SOCIALNA EKOLOGIJA
- OKOLJSKA SOCIOLOGIJA

- **TEMELJNI TEORETSKI KONCEPTI**
- KULTURA – NATURA
- DRUŽBENA KONSTRUKCIJA NARAVE
- REFLEKSIVNOST
- RACIONALNOST
- RADIKALNOST OKOLJSKIH VPRAŠANJ

- **OKOLJSKI PROBLEMI**
- OKOLJSKA SOCIOLOGIJA DOJEMANJE IN ANALIZA DRUŽBENIH POSLEDIC OKOLJSKIH PROBLEMOV

- KLJUČNO VPR. KAKO SE RAZLIČNE DRUŽBE/NE SKUPINE ODZIVAJO NA OKOLJSKE PROBLEME

- **AKTUALNA OKOLJSKA VPRAŠANJA:**
- DOJEMANJE TVEGANJ
- “PRAVIČNA” PORAZDELITEV TVEGANJ
- NE/RACIONALNOST DOJEMANJA
- MOBILIZACIJSKI POTENCIAL
- **TR TRAJNOSTNI RAZVOJ: UTOPIJA ALI REALNA ALTERNATIVA**
- **KOMUNIKATIVNA RACIONALNOST:**
  - RESNIČNOST,
  - PRAVILNOST,
  - ISKRENOST.
- **SODOBNI ŽIVLJENJSKI SLOGI**
- OKOLJSKE POSLEDICE
- NE/ZAVEDANJE POSLEDIC ?
- NEVEDNOST ALI NEZMOŽNOST UPOŠTEVANJA POSLEDIC SODOBNEGA PORABNIŠTVA...
- **KOLIKO PREBIVALCEV IMA SVET (SLOVENIJA)?**
- ODNOS DO DRUGIH ŽIVALI?
- PREHRANA
- ZNANOST
- ZDRAVSTVO
- LOV RIBOLOV
- PROSTI ČAS
- ...

- **OKOLJSKA GIBANJA**

- EKO GIBANJA NISO NOV POJAV!!!
- RAZLIKE MED SODOBNIMI IN NEKDANJIMI EKO GIBANJI
- SLO EKO GIBANJA
- **SLOVENSKE OKOLJSKE POSEBNOSTI**
- PRED/MODERNOST SLO
- VISOKA STOPNJA RANLJIVOSTI
- POVRŠINSKA EKO ZAVEST
- PROBLEMATIČNI POSEGI V PROSTOR
- AVTOMOBILIČNOST SLO DRUŽBE
- INFORMACIJE, ZNANJE, EKONOMSKI VIRI, POLITIČNA VOLJA ZA SPREJEM RADIKALNIH UKREPOV!
- KLJUČNO VPRAŠANJE: LEGITIMIZACIJA VAROVANJA OKOLJA

- **OKOLJSKA DEZORIENTACIJA: NARAVA NARAVE**
- INFORMACIJE, ZNANJE, EKONOMSKI VIRI, INTERESI, DOSEDANJI RAZVOJ, KULTURNE RAZLIKE, ŠIBKA INSTITUCIONALNA PODPORA, ...
- SKRATKA: PRECEJ KAOTIČNA HIPERKOMPEKSLNOST DOLOČA DOJEMANJE IN OTEŽUJE UČINKOVITO DELOVANJE
- KLJUČNO SOCIOLOŠKO VPRAŠANJE: LEGITIMIZACIJA RADIKALNIH SPREMEMB V ODNOSU DO OKOLJA/NARAVE

KRATKA ZGODOVINA EKOLOGIZMA:

- **Antika**, kultura pojav "posebne vrste" (racionalnost, minotavri, kentavri,
- **Kršćanstvo** (+ judaizem + islam), antropos gospodar - služabnik (antropomorfne boga),
druge religije: zlasti, taoizem, budizem manj antropocentrične
- **Renesansa/razsvetljenstvo**: 1. telo, 2 duša, 3 refleksija
http://it.wikipedia.org/wiki/Immagine:Piero_di_Cosimo_013.jpg
- **Romantika** kot prvo moderno protoeko gibanje, kult divjine, dobri divjak (Bartra Roger: »teratologija« znanost o pošastih, serija divjih bitij v mitologiji, tudi slovenski
- **Modernizacija/industrializacija/urbanizacija**: moderna kot "odčarana" družba (Weber), redukcija na formalno smotrno racionalnost
- Postmoderna:

POSTMODERNI VREDNOTNI PRESKOK

R. Inglehart: World Values Survey (1991, 2003)

- od vrednot "pomanjkanja do vrednot obilja",
- nizko sprejemanje države in birokratske avtoritete: nizka legitimnost formalnega regulacijskega sistema,
- vrednote samouresničevanja in sodelovanja (participacije) postajajo vse pomembnejše,
- padajoča kredibilnost znanosti, tehnologije in (razsvetljenske) racionalnosti nasploh

OKOLJSKA GIBANJA

- EKO GIBANJA NOV/STAR POJAV!
- KLJUČNI MEJNIKI (antika, renesansa, razsvetljenstvo, industrijska, post- industrijska doba,..
- RAZLIKE MED SODOBNIMI IN NEKDANJIMI EKO GIBANJI
- SLO EKO GIBANJA
- **Okolje in sociologija**
- različni konceptualni pristopi: socialna ekologija, sociologija okolja, okoljska sociologija;
- povezave z drugimi disciplinami, interdisciplinarnost;
- Religijske dimenzije ekologizma (Bockok, Lovelock+)
- literatura + drugi študijski viri (mediji, beletristika, filmi: Al Gore
<http://www.climatecrisis.net/> in množica drugih dokumentarcev, igrani filmi: primer: City

slickers, Deliverence, Brezglavi jezdec, Vas na robu gozda, The Edge (Anthony Hopkins, Cvetje v jeseni, +...);

- **SLOVENSKE OKOLJSKE (IN PROSTORSKE) ZNAČILNOSTI**
- PRED/POST/MODERNOST SLO
- VISOKA STOPNJA RANLJIVOSTI NARAVNEGA OKOLJA
- POVRŠINSKA EKO ZAVEST, STOPNJA EKOMOBILIZACIJE, JAVNO MNENJE
- SPROŠČENOST PRI POSEGIH V PROSTOR
- AVTOMOBILIČNOST SLO DRUŽBE
- **STRUKTURIRANJE OKOLJSKIH PROBLEMOV**
- ANALITIČNA RAVEN
- NORMATIVNA RAVEN
- STRATEŠKA RAVEN
- **PRIMER: JEDRSKA ENERGIJA**

- **TR - TRAJNOSTNI RAZVOJ**

- **Utopija ali realna možnost**

- Terminološke neuskklajenosti: trajnostni, vzdržni, sonaravni, dolgoživi, ... Razvoj;
- Definicija Bruntlandinove komisije (UN): medgeneracijska solidarnost;
- Uravnoteženost socialnega in ekonomskega razvoja z “nosilno sposobnostjo” okolja;

- **Strukturiranje TR**

Analitična raven: znanstveno strokovno preverjanje, problemi: neuskklajenost robnih znanj, komunikacijske težave vse bolj specializiranih strok, odprtost “metafizičnih” vprašanj, vloga okoljske sociologije.

- **Normativna raven:** kulturna, interesna, razvojna, sistemska raznovrstnost; padajoče zaupanje v strokovne presoje, omejitve okoljske reflektivnosti.
- **Strateška raven:** metode usklajevanja analitične in normativne ravni, kot pogoj za doseganje TR

- **Analitični nivo (primer JE)**

- PVO – SPVO
- Strokovna ocena stopnje tveganja pri rabi jedrske energije:
  - o okoljsko in varnostno (teroristično) tveganje: JE, NSRAO/VRAO, druge rabe...
- Cenovna učinkovitost: eksterni stroški
- Ne/posredni vplivi na lokalno okolje, širši družbeni vplivi, ...
- Toplogredni učinki rabe JE ?

- **Normativna raven: godovinske faze dojemanja JE:** fascinacija in strah

- “Predzgodovina” – čas pred eksplozijo prve atomske bombe l. 1945;
- Vojaška demonstracija učinkovitosti jedrske tehnologije (od 1945 dalje);
- “Miroljubna raba atomov”- prizadevanja za civilno uporabo jedrske energije (from 1951, do 1978 +);
- “Globalne jedrske nesreče” potrditev strašljivosti jedrske tehnologije, razvoj protijedrskih gibanj (od 1979 do 1989);
- “Konec hladne vojne (1989), teroristična grožnja in globalno segrevanje ozračja” (1990).
- http://www.google.com/search?hl=sl&q=HIROSHIMA&btnG=Iskanje+Google&lr=lang_en
- <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4549313.stm>

- **Strateška raven:**

- a) moč, avtoriteta,
  - b) pogajanja, kompenzacija
  - c) dogovarjanje: komunikativnost
- Informiranje, komuniciranje, izobraževanje,
  - Participacija, soodločanje, vprašanje ustrezne ravni: lokalna, regionalna, nad/nacionalna

- Systemske, institucionalne spremembe, usklajenost vseh ali vsaj ključnih akterjev
- Pravične kompenzacije, upoštevanje realne in simbolne kontaminacije – paradoks,

- **RIZIČNA DRUŽBA ! ?**

- **Dejavniki socialne konstrukcije TVEGANJA, RIZIKA:**

- kultura, zgodovina (čas), šokantni dogodki,
- prostor: bližina, oddaljenost dogodkov, "skrčenje sveta",
- Ekonomija, propaganda, marketing,
- informacijska preobremenjenost, dezorientirani potrošniki,
- delitve S – J, diferenciacija in globalizacija tveganj,
- biološke antropološke razlike, spol, starost, vrednote
- sistemske razlike: visoka – nizka podpora zaščiti pred tveganji!
- Primer Bhopal!

- **DRUŽBENA KONSTRUKCIJA TVEGANJ**

Družbena refleksija tveganj

- RIZIKO (objektivni vidik)
- TVEGANJE (subjektivni vidik)
- Ne/refleksivnost, ocenjevalcev tveganja: antropocentrična ali ekocentrična perspektiva!
- padajoča kredibilnost ekspertnih sistemov)
- Družbena konstrukcija tveganja (sociologija) vključuje dojemanje tveganje (psihologija) in komuniciranje o tveganju (komunikologija).
- **Ulrich Beck: Družba tveganja, (Krtina 2001):**
- ni novost tveganje, življenje v predmodernih družbah je bilo nedvomno bolj tvegano, pač pa vir tveganja: v vsej dosednji zgodovini so okoljska tveganja prihajala iz narave, t.j. od zunaj, sedaj pa je vir tveganja notranji, so posledica vse bolj tehnološko podprtega življenja;
- Ključne prelomnice: razsvetljenje, industrializacija, urbanizacija, v 20. st. pa zlasti jedrska tehnologija in genska tehnologija (GSO genetsko spremenjeni organizmi (GMO – genetic modified organisms)
- Na ravni vsakdanjega življenja (zdravorazumska logika) pa zelo opazen vpliv tudi mnogih drugih množično uporabljenih tehnologij: kmetijstvo - prehrana, zdravstvo, promet, tudi nejedrska energetika, kemizacija bivanjskega okolja, ...
- Ključna teza:
- Ko na ravni vsakdanjega življenja dojeti rizik preseže sprejemljivi nivo tveganja, se zamaje "ontološka varnost" (Giddens: temeljni red in perspektiva) in sprožijo "praktični" odzivi:
- Predfaza, nesposobnost, neželenost presoje
- Zaznavanje nelagodja, tesnobe, brez praktičnih odzivov;
- sledi "teoretično" iskanje alternativ, ki so nesistematične ali ali zgolj simbolna racionalizacija;
- višja stopnja mobilizacije: dve izbiri:
  - umik iz okolja, praks, ki nas ali se nam zdi, da nas ogrožajo - eskapizem;

- aktivno iskanje novih, drugačnih, varnejših načinov (praks, tehnologij);
- Razkorak med strokovno in laično presojo (expert v. common sense rationality): usklajevanje v treh korakih: analitski, normativni in strateški?
- **»Vsakdanja« tveganja:**
  - Domača znana, “razumljiva”, obvladljiva, vidna tveganja, tista s katerimi že imamo izkušnje, smo z njimi sprijaznjeni: požari, poplave, “običajne” nesreče pri delu, ne/varnost cestnega prometa!
  - Nedomače, nepoznane, neobvladljive, nevidne nevarnosti: visoka teh., mnoge grožnje okolju, ne/vidne emisije, sevanja, zastrupljena zemlja): varnost prehranjevanja, pitja, rekreacije, zabave, stanovanja (materiali), nevarno zdravstvo! ne/varnost letalskega prometa;
  - Kontrolirana obladana tveganja:
  - Neobvladana tveganja:
- **Zmedeni laiki in zmedeni strokovnjaki:**
- Laične “teorije” so nejasne, nekonsistentne in netransparentne: temeljijo na neformalnem znanju (prime: zdravstvo, prehrana)
- Velikokrat pride do zamenjave vzrokov in posledic, podcenujejo zunanje vplive, so ozko fokusirane in enostavno ignorirajo nasprotne argumente (fundamentalizem).
- Zdravi razum nekonsistentno posplošuje, ker ne temelji na sistematično zbrani evidenci.
- Vendar so tudi strokovne presoje pogosto napačne, zastarele, ne temeljijo na realnih življenjskih izkušnjah.
- Primeri: zdravstvo, zdrava, varna prehrana, (v SLO cca 5000 zdravilcev!)
- **Dejavniki dojetanja tveganja**
- **Osebnostne značilnosti:** osebna zgodovina tveganj, znanje, izobrazba, dostpne info., socialni kapital, dojete, domenevne posledice, interesi vpletenih oseb; samozavest ocenjevalcev;
- Situacijski dejavniki: ne/domačnost tveganja, kontrola, čas: novejši dogodki, ostrina dogodka, število izpostavljenih oseb;
- Znane tehnične značilnosti tveganja:
- Pojasnjevalne značilnosti tveganja: sposobnost predstavljanja tveganja, čas potreben za priklic nevarnosti, prve izkušnje s tveganjem, ...

- **DRUŽBENI RAZVOJNI TRENDI**

- Deindustrializacija;
- Globalizacija, nadnacionalne integracije, slabitev vloge intermediarnih nivojev;
- Nastajanje informacijske, visoko tehnološke družbe znanja;
- Mobilna, dinamična družba;
- »Trajnostni, sonaravni razvoj«;
- Demografski trendi: staranje prebivalstva, nove družinske (gospodinjske) oblike;
- Participativno oz. legitimno urejanje javnih zadev
- Postmoderni vrednotni preskok;

POSTMODERNI VREDNOTNI PRESKOK

R. Inglehart: World Values Survey (1991, 2003)

- Od vrednot "pomanjkanja do vrednot obilja",
  - Nizko zaupanje v državo in birokratsko avtoriteto: nizka legitimnost formalnega regulacijskega sistema,
  - Samouresničevanje in avtonomija pomembni, najpomembnejši ? vrednoti,
  - Padajoča kredibilnost znanosti, tehnologije in (razsvetljenske) racionalnosti nasploh
-
- Prostorsko/okoljski trendi
  - "Novi lokalizem" (prostorski determinizem), večdomicilnost,
  - Zbliževanje dela in bivanja
  - Suburbanizacija (dezurbanizacija): avtonomija, bliže naravi, kritika moderne, tj. industrijske urbanizacije, dezurbanizacija: nostalgija
  - Ekologija, narava kot velika »postmoderna« tema, nevzdržnost obstoječih trendov, antiglobalisti: kritični globalisti, ne/smiselnost utopij (utopistik)..., Katastrofičnost, entropija (sintropija), nova ekološka gibanja, ...
  - Energetska kriza, podnebne spremembe, biotehnološko stoletje, ...
  - Post/moderni prostorsko/okoljski trendi
  - "Novi lokalizem" (prostorski determinizem), večdomicilnost
  - Suburbanizacija (dezurbanizacija): motivi - avtonomija, bliže naravi, kritika moderne, tj. industrijske urbancizacije!
  - Dezurbanizacija
  - Zbliževanje dela in bivanja
  - Narava kot velika »postmoderna« tema, nevzdržnost obstoječih trendov, antiglobalisti: kritični globalisti, ne/smiselnost utopij (utopistik)..., Katastrofičnost, entropija (sintropija), nova ekološka gibanja, estetika

LEGALNOST IN LEGITIMNOST OKOLJSKEGA DELOVANJA

- **LEGALNOST:** visoko vrednotenje formalnega delovanja, ki je skladno z zakoni, pravilniki, standardi idr.
in
- **LEGITIMNOST:** visoko vrednotenje vsebinskih presoj, t.j. skladnosti s pričakovanji ne/posredno vpletenih družbenih skupin in posameznikov
- **Postmoderni vrednotni preskok**
- Od vrednot pomanjkanja do vrednot obilja;
- Nizka legitimnost države in birokratske avtoritete, formalnega regulacijskega sistema;
- Vrednote samouresničevanja in soodločanja (participacije) postajajo vse pomembnejše;
- Padajoča verodostojnost znanosti, tehnologije,
- in razsvetljenske racionalnosti nasploh!
- Formalni sistem – neformalni svet življenja
- Formalno sistemska racionalnost: moderna država, birokratski aparat: visoka razvojna dinamika, razločitev zasebne in javne sfere, , razpad tradicionalne skuposti; vendar;
- Legalni formalni sistem velikokrat nelegitimno neupravičeno, t.j. neligitimno “kolonizira”) zasebni svet življenja, kjer birokratska instrumentalna racionalnost ne deluje;
- Zapletov pri urejanju, planiranju prostora v SLO posledica nelegitimnosti formalnega sistemskega delovanja, kar je strukturni problem, ki izvira iz prepletanja predmodernih, modernih in postmodernih principov delovanja.
-
- Štiri osnovna razmerja med legitimnostjo in legalnostjo:
- legalno legitimno (npr. gradnja AC, pediatrične klinike ?, onkološkega inštituta?)
- legalno nelegitimno (gradnja NSRAO, komunalnih deponij, vzpenjača na Grad, ustanove za odvisnike, celo materinski dom v MB vprašljiv, veliko prometnih predpisov,)
- legitimno nelegalno (črne gradnje v Sloveniji, gradnja dirkališča F1 na Krasu, cestna infrastruktura v zaščitenih območjih narave, gradnja novega Kolizeja, ...za nekatere uporaba mehkih drog, ipd.
- nelegalno nelegitimno (uničevanje virov pitne vode)
- **Tri družbene razvojne faze**
- **Tradicionalne** družbe: legitimna avtoriteta vezana na prvobitno podeželsko (ruralno) **vaško skupnost, NEFORMALNA RACIONALNOST**
- **Moderna družba:** vzpostavljanje **FORMALNEGA** (birokratskega) sistemskega urejanja:
- Dve prevladujoči vrsti avtoritete: sekularna legitimna država (fizična moč) in gospodarstvo (moč kapitala);
- Tradicionalne skupnosti se spremenijo v moderno družbo (gemeinschaft-gesellschaft : izredna razvojna dinamika moderne, sinergija formalno sistemske in tržne logike; **Razločitev legalnosti in legitimnosti!**

- **Postmoderna** fragmentacija: refleksivnost povzroči erozijo formalno sistemske legitimizacije: padajoča kredibilnost stroke! Zmanjševanje prostorskega determinizma, **Nastajanje RURBANE družbe?!**

Trije načini doseganja legitmnosti:

1. **AVTORITETA: POLITIČNA MOČ argument moči: legalna formalna avtoriteta**
2. **POGAJANJA: TRŽNA logika, kapital, ekonomska avtotiteta**
3. **DOGOVARJANJE: ARGUMENTATIVNA MOČ, argumentativna racionalnost**

- Kriza legitimizacije je v tem, da v refleksivnih (Giddens) modernih družbah ne zadoščajo več formalne (parlamentarne, vladne) procedure. Vedno pogosteje se zgodi, da določeni politiki, ukrepu, projektu bolj ali manj aktivno ugovarja pomemben delež javnosti, interesnih skupin, ne/posredno prizdetih ljudi:

- Nasprotovanje je različno intenzivno:
- tiha nenaklonjenost,
- glasno izražena nenaklonjenost,
- nagovarjanje drugih proti
- udeležba na simbolične protiakcij, (demonstracije) protesti,
- aktivna organizacija protiakcij
- povsem odprto fizično nasprotovanje:
- Ali še drugače:
- nima mnenja,
- ima mnenje, vendar nič ne naredi,
- podpira tiste, ki nasprotujejo,
- tudi sam se aktivno zoperstavlja
- Komunikativna racionalnost

- **SKUPEN PROBLEM** vseh, tako urbanistov, načrtovalcev, varuhov okolja (od Habermasa do piarovcev!!) **KAKO PREPRIČLJIVO KOMUNICIRATI** v razmerah padajoče verodostojnosti stroke (zanosti), državni, svetovnih, družbenih insitucij:

- **Habermas** (vrednotna racionalnost, substancialnost, argumentativnost),
- **Piarovci** predvsem smotrna, strateška, ciljno naravnana, INSTRUMENTALNA komunikacijska racionalnost
- **Kombinacije komunikacijskih relacij:**
- strokovnjak in strokovnjak
- strokovnjak – laik (kdo je laik?)
- developer (investitor) – strokovnjak – laik
- država – kapital – strokovnjak – laik : veliko kombinacij in veliko potencialnih konfliktov in zavezištev

- **KOMUNIKATIVNO DELOVANJE**

- RESNIČNOST: ZNANOST
- PRAVILNOST: PRAVO

- ISKRENOST: ETIKA
SJM 1969 o posegih v naravno okolje

Kje bi najraje živeli?

na samem, izven naselja	14,2%
v majhnem kraju v bližini mesta	42,0
v majhnme kraju do 500 preb.	13,9
v večjem kraju od 500 do 2000 preb.	6,4
v kraju od 2001 do 10 000 preb.	9,2
v kraju od 10 000 do 50 000	5,0
v kraju od 50 000 do 500 000	6,4
v kraju z več kot 500 000 preb.	2,4

ALI JE PO VAŠEM MNENJU ..	SJM69	SJM86
1 - treba pustiti planine nedotaknjene v njihovi naravni lepoti, četudi ostajajo nedostopne za veliko število ljudi	11,9%	40,7%
2 - treba graditi pota, ceste žičnice, četudi bi s tem nekaj izgubile na svoji lepoti	38,1%	13,8%
3 - nekatere planine je treba ohraniti nedotaknjene, na drugih pa graditi	41,6%	37,9%
4 - ne vem, neodločen	8,4%	7,5%
SKUPAJ	100,0	100,0

Ali naj v primeru, ko se pred urbaniste postavlja alternativa:

ohraniti lepo staro naselje, oz. zgradbo, četudi to predstavlja omejitev za promet, neudobno stanovanje	27,5%
ali odstraniti staro naselje in poskrbeti za udobno in praktično ureditev naselja	59,0%

SJM 1969

Ali mislite, da je pri nas treba:

Predvsem razvijati velika mestna naselja, četudi na račun manjših krajev	6,7%
Vsak kraj se naj razvija v skladu s svojimi možnostmi	63,6
Predvsem razvijati manjše kraje	22,4

PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE - PVO

- Opis dejanskega stanja okolja
- **Opis značilnosti nameravanega posega**
- **Opis in ocena pričakovanih vplivov na okolje: vpliv na ljudi, favno in floro, tla, voda, zrak, klima in krajina; interakcije med dejavniki**
- **Vrednotenje vplivov posega na okolje in sprejemljivosti obremenitev in sprememb okolja**
- Opis območja in navedba oseb ob posebnih ukrepih in odškodnini za nevarnost ali razvrednotenje okolja
- **Opozorila glede celovitosti posega in poročila**

• **PRESOJA DRUŽBENIH VPLIVOV (PDV) PRI POSEGIH V OKOLJE**

- **Seznanjanje z (vsemi) bistvenimi značilnostmi posega:** metoda multidisciplinarne panelne razprave
- Problemi:
- Različni ekspertni diskurzi!
- Ne/zanimanje (javnosti)!
- Nerazvit razpravljalni prostor, ni izkušenj !

Presoja stopnje ranljivosti prostora

- Problem: Podatki o ranljivosti niso na voljo!
- Zamudna in nejasna metodologija!

Stopnja in dojetanje dosedanjih obremenitev prostora

- Problemi: Subjektivno dojetanje kot objektivno dejstvo; Neskladje med strokovnimi in zdravorazumskimi presojami !? (habitualizacija, ne/manifestnost odporov -večja dosedanja obremenitev manjša občutljivost na dodatne obremenitve; "nimby" sindrom

- **Določitev obsega analize (scoping):**

Ravni družbenega okolja

individualna raven;

lokalna;

regionalna,

nacionalna,

nadnacionalna (globalna);

- Problem: prekrivanje ravni, praktična neizvedljivost presoje

- **Določitev območja (obsega) prizadetosti:**

- Problemi: Administrativna in simbolno identifikacijska zamejitev; Razločevanje glede na ne/posredno prizadetost (stanovalci, lastniki idr. ne/posredno prizadeti) Časovna razsežnost obremenitev

- **Narava vpliva:**
  - Problemi: Izrazljiva na kalkulabilen monetarno izrazljiv način ;Težko ali "neulovljiva" prizadetost (eksterni stroški); Ne/možne kompenzacije v "naravi"
- **Socialno demografski posnetek:**
  - Analiza agregatnih in dodatno zbranih podatkov
  - Problem: Neustreznost agregatnih podatkov in časovno in stroškovna zahtevnost dodatnega zbiranja
  - **Posebne skupine prebivalcev, prilagoditve njihovim potrebam:** otroci, invalidi, starejši, manjšine ipd.
    - Problem: Nemogoče upoštevati vse posebne kategorija in potrebe
  - **Odločitev o ne/potrebnosti "rehabilitacijskih" programov:**
    - Problem: *Malo izkušenj;*
    - *Paternalizem: določanje potreb v imenu tretje osebe*
- **Identifikacija glavnih akterjev, mnenjskih voditeljev in njihove medsebojne relacije:**
  - Problem: Prikrite strategije, formalna neformalna podvojitev odločevalskih mrež
- **Medijska analiza**
  - Problem: Niso vsi bistveni interesi in akterji in medijsko ustrezno predstavljeni
- **Okoljska senzibilnost akterjev**
  - Problem: Velik razpon eko vrednot, od skrajno temno zelenih, ki lahko povsem blokirajo projekt do povsem neokoljskih, kar lahko povzroči veliko škode!,
- **Interesne struktura: razločevanje akterjev glede na prizadetosti;**
  - Problem: mimikrija interesnega delovanja!.
- **Formalni in neformalni "organigram" glede na vpliv, "image", verodostojnost akterjev....**
  - Problem: Ugotavljanje zahteva veliko časa, vpletanje političnih interesov, težavna objektivna analizo realnih odločevalcev!
- **Razlike v poznavanju narave projekta**
  - Problem: stroka – zdravi razum, velike razlike otežujejo komunikacijo
- **Komunikacijska sposobnost akterjev**
  - Problem: tudi najboljši eksperti so lahko neprepričljivi
- **Presoja kratkoročnih in dolgoročnih vplivov:**
  - Problem: Velik razkorak med velikim negativnim vendar kratkoročnim vplivom in dobrim dolgoročnim

- **OKOLJSKE ZNAČILNOSTI SLOVENIJE**

- Izredna raznovrstnost okolja (geologija, geografija, flora, fauna);
  - Posledično visoka ranljivost SLO prostora;
  - Še vedno relativno dobro ohranjena narava; velik delež (cca 30%) zaščitenega okoja (Natura 2000)
  - Tretje mesto po deležu pogozdenosti;
  - Velik razkorak med okoljskimi načeli in realnim dogajanjem v prostoru in okolju!
-
- SLO prostorski razvoj in varstvo okolja
-
- dekoncentrirana poselitev;
  - neracionalna mreža naselij,
  - razpršenost mikrolokacij;
  - slaba komunikacijska povezanost: časovno – prostorska distanca!
  - visoka stopnja individ. stan gradnje;
  - suburbanizacija, dezurbanizacija,
  - ključna značilnost: **urbani primanjkljaj + razpršena posel.**
-
- Po popisu l. 1931 je bilo več kot dve tretjini prebivalcev SLO kmetov, ki so seveda živeli na podeželju;
  - Leta 2002 pa je bilo po statistiki le še 8.9% zaposlenih v kmetijstvu in ta številka še naprej pada;
  - Deagrarizacija in industrializacija sta bila torej ključna in zelo intenzivna družbena (socialna in ekonomska) procesa v Sloveniji po 2. sv. Vojni;
  - Prostorsko prestrukturiranje pa ni bilo tako intenzivno: nekateri geografi so nekoliko pretirano govorili celo o deagrarizaciji brez urbanizacije.
  - Dejansko je razkorak med deagrarizacijo in urbanizacijo ena najpomembnejših značilnosti prostorskega razvoja Slo, lahko bi rekli, da celo najpomembnejša, ker močno vpliva tudi na sedanost in prihodnost prostorskega oz družbenega razvoja SLO.